Manglende pris- og lønregulering udhuler udkantstilskud og øvrige grundtilskud til uddannelser

Erhvervsskoler, VUC'er, gymnasier og hf-kurser modtager størstedelen af deres statslige finansiering gennem elevafhængige taxametertilskud. Disse tilskud pris- og lønreguleres årligt, så deres realværdi som udgangspunkt bevares.

Derudover modtager institutionerne en række grundtilskud og øvrige faste tilskud, som blandt andet skal dække faste basisudgifter og understøtte mindre institutioner og institutioner i geografiske udkantsområder. I modsætning til de elevafhængige taxametertilskud bliver grundtilskuddene imidlertid ikke pris- og lønreguleret.

Konsekvensen er, at grundtilskuddenes realværdi udhules år for år. Det rammer især de mindre gymnasier og udkantsgymnasier, hvor grundtilskuddene udgør en relativt stor del af den samlede finansiering. Undervisningsministeriet vil kunne ændre denne praksis uden at det kræver prioritering af nye penge – da selve rammen i dag reguleres. En regulering der ikke tilføres taksterne, men som ministeriet har prioriteret til andre formål.

Det elevafhængige taxameter udgør i 2025 78.810 kr. årligt pr. stx-elev for de første 700 elever[1]. Grundtilskuddene betyder imidlertid, at det samlede statstilskud pr. elev er væsentligt højere på mindre skoler. For en udkantsskole med 300 stx-elever svarer det samlede statstilskud eksempelvis til omkring 108.000 kr. pr. elev, mens det på en skole med 1.200 stx-elever er omkring 87.000 kr. pr. elev. Netop derfor er den manglende pris- og lønregulering af grundtilskuddene særlig problematisk for små skoler: En større del af deres finansiering består af tilskud, som år for år mister realværdi.

Tabel 1. Udvalg af grundtilskud og øvrige faste tilskud

2025 (pris- og lønreguleres ikke)	**Takst i kr.**
Udkantstilskud	3.800.000
Basisgrundtilskud	930.000
Geografisk grundtilskud	1.000.000
Uddannelsestypetilskud første uddannelsesudbud	1.620.000
Uddannelsestypetilskud andet uddannelsesudbud	240.000

Kilde: Finansloven for 2025

Parterne på erhvervsskolerne, VUC og de almene gymnasier og hf har flere gange gjort opmærksom på problemstillingen. Hvis der tages udgangspunkt i 2016, kan institutionernes samlede tab, som følge af den manglende pris- og lønregulering, opgøres til omkring 220 mio. kr. alene i 2024.

[1] For de første 700 elever. For de elever der ligger over 700 udgør det elevafhængige taxameter 74.140 kr. for en stx-elev.

Tabel 2. Sektorkonsekvenser af manglende pris- og lønregulering af grundtilskud

Løbende priser i mio. kr.	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Manglende regulering	13	46	58	78	89	100	160	222

Kilde: tidligere beregninger foretaget af DEG, DG, GL m.fl. samt nye fremskrivninger

Med finansloven for 2025 blev finansieringen af uddannelserne justeret – blandt andet gennem en forhøjelse og udvidelse af udkantstilskuddet. Hermed blev der flyttet tilskud fra et elevtaxameter, der er reguleret til udkantstilskuddet, der ikke reguleres. Finansieringen af forhøjelsen og udvidelsen blev finansieret af de store skoler ved indførelsen af et knæktaxameter, hvor undervisningstaxameteret reduceres for elever over 700. Reformen rettede dermed op på en mangeårig udhuling af udkantstilskuddet. Hvis tilskuddet heller ikke fremover pris- og lønreguleres, vil effekten af den politiske prioritering igen blive udhulet.

Uden pris- og lønregulering vil udkantstilskuddet miste omkring 400.000 kr. i realværdi i 2030. Det svarer til godt et halvt lærerårsværk. Medregnes basisgrundtilskuddet, det geografisk grundtilskud og første uddannelsestypetilskud, vil et mindre udkantsgymnasium med 300 stx-elever have mistet 765.000 kr. i realværdi i 2030. Det svarer til mere end et lærerårsværk, 2,1 pct. af deres samlede statstilskud eller 2.550 kr. pr. årselev. På et gymnasium, der ikke modtager udkantstilskud, svarer det et realværdifald på 375.000 kr. i 2030.

Af tabel 3 kan man se de økonomiske konsekvenser af den manglende pris- og lønfremskrivning af de enkelte grundtilskud.

Tabel 3. Konsekvenser af den manglende pris- og lønregulering

	2025	2030*	Forskel
Basisgrundtilskud	**930.000**	1.026.785	96.785
Geografisk grundtilskud	**1.000.000**	1.104.070	104.070
Uddannelsestypetilskud 1. udbud	**1.620.000**	1.788.594	168.594
Uddannelsestypetilskud 2. udbud	240.000	264.977	24.977
IB og EB -udbudstilskud	737.890	814.682	76.792
Udkantstilskud	3.800.000	4.195.467	395.467

Anm.: *I fremskrivningen er anvendt den faktiske PL-regulering for 2026. For 2027-30 er anvendt 2,1 pct. pr. år, svarende til gennemsnittet af de seneste 8 års PL-reguleringer.

Bilag

Bilaget viser konsekvenserne af den manglende pris- og lønregulering beregnet for en række gymnasier, der modtager udkantstilskud. Frederikssund Gymnasium ville i 2030 have et statstilskud på 60 mio. kr. Hvis grundtilskuddene fremadrettet ikke reguleres, vil skolen mangle 0,8 mio. kr. i 2030 sammenlignet med en situation med løbende PL-regulering. Det svarer til 1,3 pct. af statstilskuddet. For Faaborg Gymnasium udgør forskellen hele 3,5 pct. af deres statstilskud.

Eksempler på hvad en række udkantsgymnasier mister på grund af manglende PL-regulering

Udkantskoler (Fremskrevet til 2030-niveau)	Statstilskud* Mio. kr.	Manglende PL grundtilskud	Pct. af statstilskud
Frederikssund Gymnasium	60	0,790	1,3%
Frederiksværk Gymnasium og HF	51	0,790	1,5%
Syddjurs Gymnasium	44	0,765	1,7%
Lemvig Gymnasium	37	0,790	2,1%
Grindsted Gymnasie- & Erhvervsskole	61	0,790	1,3%
Maribo Gymnasium	35	0,790	2,2%
Nakskov Gymnasium	36	0,790	2,2%
Faaborg Gymnasium	22	0,765	3,5%
Tørring Gymnasium	34	0,765	2,2%
Ringkjøbing Gymnasium	35	0,765	2,2%
Struer Statsgymnasium	73	0,867	1,2%
Grenaa Gymnasium	74	0,867	1,2%
Vestjysk Gymnasium Tarm	46	0,790	1,7%
Bjerringbro Gymnasium	28	0,790	2,9%
Morsø Gymnasium	25	0,765	3,1%
Brønderslev Gymnasium og HF	45	0,790	1,8%
Fjerritslev Gymnasium	34	0,790	2,3%

*Der er taget udgangspunkt i statstilskuddet for 2024 fra regnskabsportalen. Den manglende PL fra grundtilskuddet varierer afhængig af uddannelsesudbuddet. Alle skoler modtager udkantstilskud.